

**Въпрос 18: Операции върху полиномиални
идеали и операции върху афинни многообразия.
Съответствие между прости идеали и
неприводиме многообразия.**

ОПРЕДЕЛЕНИЕ 18.1. Ако I и J са идеали в комутативен пръстен с единица R , то тяхната сума се определя като множеството

$$I + J := \{a + b \mid a \in I, b \in J\}$$

на сумите на елемент от I с елемент от J .

ЛЕМА 18.2. Ако I и J са идеали в комутативен пръстен с единица R , то:

- (i) $I + J$ е идеал в R ;
- (ii) $I + J$ е минималният идеал в R , съдържащ I и J ;
- (iii) ако $I = \langle a_1, \dots, a_m \rangle$ и $J = \langle b_1, \dots, b_n \rangle$ се поражда от свои крайни подмножества, то

$$I + J = \langle a_1, \dots, a_m, b_1, \dots, b_n \rangle$$

се поражда от обединението на тези подмножества.

Доказателство: (i) Ако $a_1 + b_1, a_2 + b_2 \in I + J$ с $a_i \in I, b_j \in J$, то $(a_1 + b_1) - (a_2 + b_2) = (a_1 - a_2) + (b_1 - b_2)$ с $a_1 - a_2 \in I$ и $b_1 - b_2 \in J$. Освен това, за произволен елемент $r \in R$ е изпълнено $r(a_1 + b_1) = ra_1 + rb_1 \in I + J$ с $ra_1 \in I$ и $rb_1 \in J$. Следователно $I + J$ е идеал в R .

(ii) Ако $H \triangleleft R$ е идеал в R , съдържащ I и J , то H съдържа всички елементи от вида $a + b$ с $a \in I$ и $b \in J$. С други думи, $I + J \subseteq H$. Доколкото нулевият елемент 0_R на R принадлежи както на I , така и на J , от $a + 0_R \in I + J$ за всяко $a \in I$ и $0_R + b \in I + J$ за всяко $b \in J$ следва, че $I + J$ съдържа I и J . По този начин, $I + J$ се оказва минималният идеал в R , съдържащ I и J .

(iii) Ако

$$I = \langle a_1, \dots, a_m \rangle = \left\{ \sum_{i=1}^m a_i r_i \mid r_i \in R, \forall 1 \leq i \leq m \right\}$$

и

$$J = \langle b_1, \dots, b_n \rangle = \left\{ \sum_{j=1}^n b_j s_j \mid s_j \in R, \forall 1 \leq j \leq n \right\},$$

то

$$I + J = \left\{ \sum_{i=1}^m a_i r_i + \sum_{j=1}^n b_j s_j \mid r_i, s_j \in R, \forall 1 \leq i \leq m, \forall 1 \leq j \leq n \right\} = \langle a_1, \dots, a_m, b_1, \dots, b_n \rangle,$$

Q.E.D.

Следващата лема показва връзката между сумата на полиномиални идеали и сечението на съответните им многообразия.

ЛЕМА 18.3. Ако I и J са идеали в пръстена $k[x_1, \dots, x_n]$ на полиномите на $x_1, \dots, x_n$ с коефициенти от поле k , то афинните многообразия на $I, J, I + J$ са свързани с равенството

$$V(I + J) = V(I) \cap V(J).$$

Доказателство: Ако $a = (a_1, \dots, a_n) \in V(I + J) \subseteq k^n$, то $(f + g)(a) = f(a) + g(a) = 0$ за произволни $f \in I$ и $g \in J$. В частност, $0 = (f + 0)(a) = f(a) + 0 = f(a)$ за $\forall f \in I$, така че $a \in V(I)$. Аналогично, $0 = (0 + g)(a) = 0 + g(a) = g(a)$ за $\forall g \in J$, откъдето $a \in V(J)$. Това доказва, че $V(I + J) \subseteq V(I) \cap V(J)$.

Обратно, ако $a \in V(I) \cap V(J)$, то $f(a) = 0$ за $\forall f \in I$ и $g(a) = 0$ за $\forall g \in J$. Следователно $(f + g)(a) = f(a) + g(a) = 0 + 0 = 0$ и $a \in V(I + J)$. По този начин, $V(I) \cap V(J) \subseteq V(I + J)$, откъдето и $V(I + J) = V(I) \cap V(J)$, Q.E.D.

Във Въпрос 2 видяхме, че ако $X_1 = V(f_1, \dots, f_s) \subseteq k^n$ и $X_2 = V(g_1, \dots, g_t) \subseteq k^n$, то обединението

$$X_1 \cup X_2 = V(f_i g_j \mid 1 \leq i \leq s, 1 \leq j \leq t) \subseteq k^n,$$

е афинно многообразие чиито уравнения са всевъзможните произведения $f_i g_j$ на уравнение f_i на X_1 с уравнение g_j на X_2 . Следващата лема установява, че обединението на афинни многообразия съответства на сечението на техните идеали.

ЛЕМА 18.4. Ако $X \subseteq k^n$ и $Y \subseteq k^n$ са афинни многообразия, то идеалите на $X, Y, X \cup Y$ са свързани с равенството

$$I(X \cup Y) = I(X) \cap I(Y).$$

Доказателство: Условието $f \in I(X \cup Y)$ е еквивалентно на $f|_{X \cup Y} \equiv 0$. Оттук следва, че $f|_X \equiv 0$ и $f|_Y \equiv 0$, така че $f \in I(X)$ и, съответно, $f \in I(Y)$. По този начин получаваме, че $I(X \cup Y) \subseteq I(X) \cap I(Y)$.

Обратно, ако $f \in I(X) \cap I(Y)$, то $f|_X \equiv 0$ и $f|_Y \equiv 0$ са достатъчни за $f|_{X \cup Y} \equiv 0$ и водят до $f \in I(X \cup Y)$. Следователно $I(X) \cap I(Y) \subseteq I(X \cup Y)$, а оттам и $I(X \cup Y) = I(X) \cap I(Y)$, Q.E.D.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ 18.5. Ако I и J са идеали в комутативния пръстен с единица R , то тяхното произведение се определя като множеството

$$IJ = \left\{ \sum_{i=1}^k a_i b_i \mid a_i \in I, b_i \in J \right\}$$

от крайните суми на произведения на елементи от I с елементи от J .

ЛЕМА 18.6. (i) Ако I и J са идеали в комутативния пръстен с единица R , то тяхното произведение IJ е идеал в R .

(ii) Ако $I = \langle a_1, \dots, a_m \rangle$ и $J = \langle b_1, \dots, b_n \rangle$ са крайнопородени идеали в комутативен пръстен с единица R , то произведението

$$IJ = \langle a_i b_j \mid 1 \leq i \leq m, 1 \leq j \leq n \rangle$$

се поражда от всевъзможните произведения на пораждащи на I с пораждащи на J .

Доказателство: (i) Ако $a_i, a'_i \in I$ и $b_j, b'_j \in J$, то $\left(\sum_{i=1}^k a_i b_i \right) \left(\sum_{j=1}^l a'_j b'_j \right) =$

$\sum_{j=1}^l a_i b_i + \sum_{j=1}^l (-a'_j b'_j) = \sum_{i=1}^k a_i b_i \sum_{j=1}^l (-a'_j) b'_j \in IJ$, доколкото $I \triangleleft R$. По-нататък, за

$\forall r \in R$ имаме $r \left(\sum_{i=1}^k a_i b_i \right) = \sum_{i=1}^k r(a_i b_i) = \sum_{i=1}^k (ra_i) b_i \in IJ$, вземайки предвид, че $ra_i \in I$. Следователно IJ е идеал в R .

(ii) Ако

$$I = \langle a_1, \dots, a_m \rangle = \left\{ \sum_{i=1}^m a_i r_i \mid r_i \in R, \forall 1 \leq i \leq m \right\}$$

и

$$J = \langle b_1, \dots, b_n \rangle = \left\{ \sum_{j=1}^n b_j s_j \mid s_j \in R, \forall 1 \leq j \leq n \right\},$$

то IJ е множеството на елементите на R от вида

$$\sum_{i=1}^k \left(\sum_{j=1}^m r_{ij} a_j \right) \left(\sum_{l=1}^n s_{il} b_l \right) = \sum_{j=1}^m \sum_{l=1}^n \left(\sum_{i=1}^k r_{ij} s_{il} \right) a_j b_l = \sum_{j=1}^m \sum_{l=1}^n \rho_{jl} a_j b_l$$

с произволни $r_{ij}, s_{il} \in R$ и $\rho_{jl} := \sum_{i=1}^k r_{ij} s_{il} \in R$. Това множество съвпада с идеала на R , породен от $a_j b_l$ за всички $1 \leq j \leq m, 1 \leq l \leq n$, т.е. $IJ = \langle a_j b_l \mid 1 \leq j \leq m, 1 \leq l \leq n \rangle$, Q.E.D.

Следващата лема установява, че произведението на полиномиални идеали отговаря на обединението на съответните им афинни многообразия.

ЛЕМА 18.7. Ако I и J са идеали в $k[x_1, \dots, x_n]$, то афинното многообразие на тяхното произведение е обединение на техните афинни многообразия,

$$V(IJ) = V(I) \cup V(J).$$

Доказателство: Ако допуснем, че точката $a \in V(IJ)$ и $a \notin V(I)$, то съществува полином $f \in I$ със стойност $f(a) \neq 0$. Но за всички $g \in J$ имаме $fg \in IJ$, така че $0 = (fg)(a) = f(a)g(a)$. Следователно $g(a) = 0$ за $\forall g \in J$ и $a \in V(J)$. Това доказва, че $V(IJ) \subseteq V(I) \cup V(J)$.

Обратно, ако $a \in V(I)$, то $f(a) = 0$ за $\forall f \in I$. В резултат, всеки полином $\sum_{i=1}^k f_i g_i \in IJ$ с $f_i \in I$ и $g_i \in J$ има стойност $\left(\sum_{i=1}^k f_i g_i \right)(a) = \sum_{i=1}^k f_i(a) g_i(a) = \sum_{i=1}^k 0 g_i(a) = 0$ в точката a . Оттук $a \in V(IJ)$ или $V(I) \subseteq V(IJ)$. Аналогично се установява, че $V(J) \subseteq V(IJ)$, откъдето $V(I) \cup V(J) \subseteq V(IJ)$. Това доказва, че $V(IJ) = V(I) \cup V(J)$, Q.E.D.

За пълнота ще напомним следната

ЛЕМА 18.8. Ако I и J са идеали в комутативен пръстен с единица R , то теоретико-множественото сечение $I \cap J$ е идеал в R .

Доказателство: Ако $a, b \in I \cap J$, то $a, b \in I$ и $a, b \in J$. Доколкото I и J са идеали в R , оттук следва, че $a - b \in I$ и $a - b \in J$. С други думи, $a - b \in I \cap J$ и $(I \cap J, +)$ е подгрупа на $(R, +)$. За произволни $a \in I \cap J$ и $r \in R$ от $a \in I \triangleleft R$ следва $ra \in I$. Аналогично, от $a \in J \triangleleft R$ получаваме $ra \in J$ и стигаме до извода, че $ra \in I \cap J$. Следователно $I \cap J$ издържа умножения с $r \in R$ и е идеал в R , Q.E.D.

Следващата лема свързва радикала на $I \cap J \triangleleft R$ с радикалите на $I \triangleleft R$ и $J \triangleleft R$.

ЛЕМА 18.9. Ако I и J са идеали в комутативен пръстен с единица R , то радикалът на тяхното сечение

$$r(I \cap J) = r(I) \cap r(J)$$

съвпада със сечението на радикалите на I и J .

Доказателство: Ако $r_o \in r(I \cap J)$, то съществува $m \in \mathbb{N}$, така че $r_o^m \in I \cap J$. В резултат $r_o^m \in I$ и $r_o^m \in J$, откъдето $r_o \in r(I)$ и $r_o \in r(J)$. Това установява включването $r(I \cap J) \subseteq r(I) \cap r(J)$.

Обратно, ако $r_o \in r(I) \cap r(J)$, то съществуват $m, n \in \mathbb{N}$, така че $r_o^m \in I$ и $r_o^n \in J$. По този начин, за $M := \max(m, n)$ следва, че $r_o^M = r_o^m r_o^{M-m} \in I \triangleleft R$ и $r_o^M = r_o^n r_o^{M-n} \in J \triangleleft R$. С други думи, $r_o^M \in I \cap J$, откъдето $r_o \in r(I \cap J)$. Това доказва включването $r(I) \cap r(J) \subseteq r(I \cap J)$, а оттам и съвпадението $r(I \cap J) = r(I) \cap r(J)$, Q.E.D.

Следващата лема установява съответствието между сечението на идеали и обединението на техните афинни многообразия.

ЛЕМА 18.10. *Ако I и J са идеали в пръстена $k[x_1, \dots, x_n]$ на полиномите на $x_1, \dots, x_n$ с коефициенти от поле k , то афинното многообразие на тяхното сечение*

$$V(I \cap J) = V(I) \cup V(J)$$

съвпада с обединението на афинните многообразия на I и J .

Доказателство: Да допуснем, че $V(I \cap J)$ не се съдържа в обединението $V(I) \cup V(J)$. Тогава съществува точка $a \in V(I \cap J)$, която не принадлежи нито на $V(I)$, нито на $V(J)$. По-точно, съществуват полиноми $f \in I$ и $g \in J$ с $f(a) \neq 0$ и $g(a) \neq 0$. В резултат, $fg \in I \cap J$ има стойност $(fg)(a) = f(a)g(a) \neq 0$ в $a \in V(I \cap J)$, което е противоречие. Следователно $V(I \cap J) \subseteq V(I) \cup V(J)$.

Обратно, ако $a \in V(I)$, то $a \in V(I \cap J)$ съгласно $I \cap J \subseteq I$. Аналогично, от $a \in V(J)$ следва $a \in V(I \cap J)$ благодарение на $I \cap J \subseteq J$. По този начин $V(I) \cup V(J) \subseteq V(I \cap J)$, откъдето $V(I \cap J) = V(I) \cup V(J)$, Q.E.D.

Следващата ни цел е да разширим сечението $I \cap J$ на полиномиални идеали $I, J \subseteq k[x_1, \dots, x_n]$ до полиномиален идеал $H \triangleleft k[t, x_1, \dots, x_n]$, така че произволни пораждатели на I и J предоставят пораждатели на H в явен вид. Още повече, $I \cap J$ се оказва елиминационен идеал на H , така че произволен базис на Грьобнер G на H относно лексикографската наредба $>_{\text{lex}}$ в $k[t, x_1, \dots, x_n]$ предоставя базис на Грьобнер $G' = G \cap k[x_1, \dots, x_n]$ на $I \cap J$ относно лексикографската наредба $>_{\text{lex}}$ в $k[x_1, \dots, x_n]$.

Ще започнем с изучаване на разширенията на идеали от разглеждания вид.

ЛЕМА 18.11. *Нека I е идеал в $k[x_1, \dots, x_n]$ $f(t) \in k[t]$, а $f(t)I$ е идеалът в $k[t, x_1, \dots, x_n]$, породен от $f(t)h(x)$ за произволни $h(x) = h(x_1, \dots, x_n) \in I$.*

(i) Полиномът $h(t, x) \in f(t)I$ има специализация $h(\lambda, x) \in I$ за всички $\lambda \in k$. Още повече, ако $f(\lambda) = 0$, то $h(\lambda, x) \equiv 0 \in k[x_1, \dots, x_n]$.

(ii) Ако

$$I = \langle g_1(x), \dots, g_r(x) \rangle$$

се поражда от полиномите $g_1, \dots, g_r \in I \subseteq k[x_1, \dots, x_n]$, то

$$f(t)I = \langle f(t)g_1(x), \dots, f(t)g_r(x) \rangle$$

се поражда от полиномите $f(t)g_1(x), \dots, f(t)g_r(x) \in k[t, x_1, \dots, x_n]$.

Доказателство: (i) По определение, елементите на $f(t)I$ имат вида $h(t, x) = \sum_{i=1}^l f(t)h_i(x)G_i(t, x)$ за произволни полиноми $h_i(x) \in I$ и $G_i(t, x) \in k[t, x_1, \dots, x_n]$. Следователно

$$h(\lambda, x) = f(\lambda) \left(\sum_{i=1}^l h_i(x)G_i(\lambda, x) \right) \in I,$$

съгласно $G_i(\lambda, x) \in k[\lambda, x_1, \dots, x_n] = k[x_1, \dots, x_n]$ и $h_i(x) \in I \triangleleft k[x_1, \dots, x_n]$. В частност, $h(\lambda, x) \equiv 0 \in k[x_1, \dots, x_n]$ за $f(\lambda) = 0$.

(ii) Идеалът $f(t)I$ съдържа полиномите $f(t)g_i(x)$ за всички пораждащи $g_i(x)$ на I . Следователно $\langle f(t)g_1(x), \dots, f(t)g_r(x) \rangle \subseteq f(t)I$. Обратно, всеки елемент на $f(t)I$ има вида $h(t, x) = \sum_{i=1}^l f(t)h_i(x)G_i(t, x)$ за подходящи $h_i(x) \in I \subseteq k[x_1, \dots, x_n]$ и $G_i(t, x) \in k[t, x_1, \dots, x_n]$. Изразявайки $h_i(x) = \sum_{j=1}^r A_{ij}(x)g_j(x)$ чрез подходящи полиноми $A_{ij}(x) \in k[x_1, \dots, x_n]$, получаваме

$$h(t, x) = \sum_{i=1}^l f(t)G_i(t, x) \left(\sum_{j=1}^r A_{ij}(x)g_j(x) \right) = \sum_{j=1}^r \left(\sum_{i=1}^l G_i(t, x)A_{ij}(x) \right) f(t)g_j(x)$$

след размяна на реда на сумиранията. Означаваме $B_j(t, x) := \sum_{i=1}^l G_i(t, x)A_{ij}(x) \in k[t, x_1, \dots, x_n]$ и стигаме до извода, че

$$h(t, x) = \sum_{j=1}^r B_j(t, x)f(t)g_j(x) \in \langle f(t)g_1(x), \dots, f(t)g_r(x) \rangle.$$

По този начин, $f(t)I \subseteq \langle f(t)g_1(x), \dots, f(t)g_r(x) \rangle$, откъдето и $f(t)I = \langle f(t)g_1(x), \dots, f(t)g_r(x) \rangle$, Q.E.D.

ТВЪРДЕНИЕ 18.12. Ако I и J са идеали в $k[x_1, \dots, x_n]$, то

$$I \cap J = [tI + (1-t)J] \cap k[x_1, \dots, x_n]$$

е първият елиминационен идеал на

$$tI + (1-t)J \triangleleft k[t, x_1, \dots, x_n].$$

В частност, ако $I = \langle f_1, \dots, f_r \rangle$ и $J = \langle g_1, \dots, g_r \rangle$, то

$$tI + (1-t)J = \langle tf_1(x), \dots, tf_r(x), (1-t)g_1(x), \dots, (1-t)g_s(x) \rangle.$$

Още повече, ако G е базис на Грьобнер на $tI + (1-t)J$ относно лексикографската наредба $>_{\text{lex}}$ в $k[t, x_1, \dots, x_n]$, то $G' := G \cap k[x_1, \dots, x_n]$ е базис на Грьобнер на $I \cap J$ относно лексикографската наредба $>_{\text{lex}}$ в $k[x_1, \dots, x_n]$.

Доказателство: Ако $f(x) \in I \cap J$, то $f(x) = tf(x) + (1-t)f(x) \in tI + (1-t)J$ води до включването $I \cap J \subseteq [tI + (1-t)J] \cap k[x_1, \dots, x_n]$. Обратно, нека $f(x) = g(t, x) + h(t, x)$ за $g(t, x) \in tI$ и $h(t, x) \in (1-t)J$. Тогава съществуват $g_1(x), \dots, g_r(x) \in I$ и $h_1(x), \dots, h_s(x) \in J$, така че

$$g(t, x) = \sum_{i=1}^r tg_i(x)A_i(t, x), \quad h(t, x) = \sum_{j=1}^s (1-t)h_j(x)B_j(t, x)$$

за подходящи полиноми $A_i(t, x), B_j(t, x) \in k[t, x_1, \dots, x_n]$. В резултат,

$$f(x) = t \left(\sum g_i(x)A_i(t, x) \right) + (1-t) \left(\sum h_j(x)B_j(t, x) \right).$$

Замествайки $t = 0$ получаваме $f(x) = \sum_{j=1}^s h_j(x)B_j(0, x) \in J$. Аналогично, за

$t = 1 \in k$ имаме $f(x) = \sum_{i=1}^r g_i(x)A_i(1, x) \in I$. Следователно $f(x) \in I \cap J$ и $[tI + (1-t)J] \cap k[x_1, \dots, x_n] \subseteq I \cap J$. Това дава $I \cap J = [tI + (1-t)J] \cap k[x_1, \dots, x_n]$, Q.E.D.

Да напомним от Въпрос 2, че ако $X = V(f_1, \dots, f_s) \subseteq k^n$ и $Y = V(g_1, \dots, g_t) \subseteq k^n$, то сечението $X \cap Y = V(f_1, \dots, f_s, g_1, \dots, g_t) \subseteq k^n$ е афинното многообразие, зададено с обединението на уравненията на X и Y . От Теоремата на Хилберт за нулите получаваме непосредствено следното

СЛЕДСТВИЕ 18.13. Ако k е алгебрично затворено поле а $X_1 \subseteq k^n$ и $X_2 \subseteq k^n$ са афинни многообразия над k , то идеалът на сечението на тези многообразия

$$I(X_1 \cap X_2) = r(I(X_1) + I(X_2))$$

съвпада с радикала на сумата на идеалите на X_1 и X_2 .

Доказателство: В доказателството на Следствие 17.10 установихме, че

$$VI(X_i) = X_i.$$

Следователно

$$X_1 \cap X_2 = VI(X_1) \cap VI(X_2) = V(I(X_1) + I(X_2))$$

съгласно Лема 18.3. Сега Теоремата на Хилберт за нулите ни дава

$$I(X_1 \cap X_2) = IV(I(X_1) + I(X_2)) = r(I(X_1) + I(X_2)),$$

Q.E.D.

В останалата част от въпроса ще изучим съответствието между прости идеали в полиномиалния пръстен $k[x_1, \dots, x_n]$ и неприводими афинни многообразия в k^n . Да напомним, че идеалът $I \triangleleft k[x_1, \dots, x_n]$ се нарича прост, ако от $fg \in I$ за $f, g \in k[x_1, \dots, x_n]$ следва $f \in I$ или $g \in I$.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ 18.14. Афинното многообразие $X \subseteq k^n$ е неприводимо, ако всяко представяне $X = X_1 \cup X_2$ като обединение на афинни подмногообразия $X_1, X_2 \subseteq X$ има $X_1 = X$ или $X_2 = X$.

ТВЪРДЕНИЕ 18.15. Афинното многообразие $X \subseteq k^n$ е неприводимо тогава и само тогава, когато неговият идеал $I(X) \triangleleft k[x_1, \dots, x_n]$ е прост.

Доказателство: Ако $X \subseteq k^n$ е неприводимо и $fg \in I(X) \triangleleft k[x_1, \dots, x_n]$, то да положим $X_1 := X \cap V(f)$ и $X_2 := X \cap V(g)$. Както знаем от Въпрос 2, сеченията X_1 и X_2 на афинни многообразия са афинни многообразия. Включването $X_1 \cup X_2 \subseteq X$ е ясно. За обратното включване $X \subseteq X_1 \cup X_2$ да отбележим, че $(fg)(a) = f(a)g(a) = 0$ във всяка точка $a \in X$. Но представянето $X = X_1 \cup X_2$ на неприводимото многообразие X изисква $X = X_1 = X \cap V(f)$ или $X = X_2 = X \cap V(g)$. Оттук $X \subseteq V(f)$ или $X \subseteq V(g)$, което се свежда до $f \in I(X)$ или $g \in I(X)$. По този начин проверихме, че идеалът $I(X)$ е прост. Обратно, да предположим, че идеалът $I(X) \triangleleft k[x_1, \dots, x_n]$ е прост и афинното многообразие $X = X_1 \cup X_2$ е обединение на афинните си подмногообразия X_1 и X_2 . Твърдим, че ако $X \neq X_1$, то $I(X) = I(X_2)$. Наистина, от $X_2 \subseteq X$ следва $I(X_2) \supseteq I(X)$. Предположението $X_1 \subsetneq X$ води до строго включване $I(X) \subsetneq I(X_1)$ и позволява избора на полином $f \in I(X_1) \setminus I(X)$. Сега за $\forall g \in I(X_2)$ следва, че $fg \in I(X) = I(X_1 \cup X_2) = I(X_1) \cap I(X_2)$ съгласно Лема 18.4. Доколкото $I(X) \triangleleft k[x_1, \dots, x_n]$ е прост идеал, оттук получаваме, че $g \in I(X)$, защото сме избрали $f \notin I(X)$. С други думи, $I(X_2)$ се съдържа, а оттам и съвпада с $I(X)$. Съпадението $I(X_2) = I(X)$ на идеалите е достатъчно за съпадението $X_2 = X$ на подмногообразието X_2 с многообразието X . Това доказва неприводимостта на афинното многообразие X , Q.E.D.

ЛЕМА 18.16. Всеки прост идеал I в комутативен пръстен с единица R е радикален.

Доказателство: С индукция по $m \in \mathbb{N}$ ще установим, че ако $r^m \in I$, то $r \in I$. За $m = 1$ няма какво да се доказва. Ако всички $r \in R$ с $r^{m-1} \in I$ принадлежат на I , то от $r^m = R^{m-1}r \in I$ следва $R^{m-1} \in I$ или $r \in I$ съгласно простотата на I . И в двата случая получаваме $r \in I$, с което проверяваме, че $r(I) = I$, Q.E.D.

СЛЕДСТВИЕ 18.17. *Над алгебрично затворено поле k неприводимите многообразия $X \subseteq k^n$ са във взаимно-еднозначно съответствие с простите идеали $J \triangleleft k[x_1, \dots, x_n]$.*

Доказателство: Съгласно Твърдение 18.15, идеалът $I(X) \triangleleft k[x_1, \dots, x_n]$ на неприводимо многообразие $X \subseteq k^n$ е прост. Твърдим, че многообразието $V(J) \subseteq k^n$ на прост идеал $J \triangleleft k[x_1, \dots, x_n]$ е неприводимо. Отново съгласно Твърдение 18.15, достатъчно е да докажем, че идеалът $IV(J) \triangleleft k[x_1, \dots, x_n]$ е прост. По съгласно Теоремата на Хилберт за нулите и радикалността на простите идеали имаме

$$IV(J) = r(J) = j,$$

което доказва неприводимостта на $V(J) \subseteq k^n$. Съгласно Твърдение 17.10, идеалите на различни афинни многообразия са различни, така че, в частност, простите идеали на различни неприводими многообразия са различни. Както вече установихме, всеки прост идеал $J \triangleleft k[x_1, \dots, x_n]$ съвпада с идеала на неприводимото многообразие $V(J) \subseteq k^n$. Това доказва взаимната еднозначност на съответствието между неприводими афинни многообразия и прости идеали $J \triangleleft k[x_1, \dots, x_n]$ над алгебрично затворено поле k , Q.E.D.

За да установим съществуването на разлагане на афинно многообразие в обединение от краен брой неприводими подмногообразия ни е необходимо следната

ЛЕМА 18.18. *Всяка нарастваща редица*

$$X_1 \supseteq X_2 \supseteq \dots \supseteq X_n \supseteq X_{n+1} \supseteq \dots$$

от афинни многообразия в k^n се стабилизира след краен брой стъпки, т.е. съществува естествено число N , така че

$$X_N = X_{N+1} = \dots$$

Доказателство: Прилагайки Лема 3.11 получаваме ненамаляващата редица

$$I(X_1) \subseteq I(X_2) \subseteq \dots \subseteq I(X_n) \subseteq I(X_{n+1}) \subseteq \dots$$

от идеали в $k[x_1, \dots, x_n]$. Сега Теорема 4 гарантира съществуването на естествено число N с

$$I(X_N) = I(X_{N+1}) = \dots$$

В доказателството на Следствие 17.10 установихме, че $VI(X) = X$ за произволно афинно многообразие $X \subseteq k^n$ над необезателно алгебрично затворено поле k . В резултат получаваме, че

$$X_N = VI(X_N) = VI(X_{N+s}) = X_{N+s}$$

за $\forall s \in \mathbb{N}$ или $X_N = X_{N+1} = \dots$, Q.E.D.

ТВЪРДЕНИЕ 18.19. *Произволно афинно многообразие $X \subseteq k^n$ може да се представи като крайно обединение*

$$X = X_1 \cup \dots \cup X_m$$

на неприводими многообразия $X_i \subseteq k^n$.

Доказателство: Да допуснем противното и да изберем афинно многообразие $X \subseteq k^n$, което не може да се представи като крайно обединение на неприводими многообразия. Тогава X не е неприводимо, така че може да се представи като обединение $X = X_1 \cup X'_1$ на собствени подмногообразия $X_1 \subsetneq X$ и $X'_1 \subsetneq X$. Поне едното от X_1 или X'_1 не може да се представи като крайно обединение от неприводими многообразия, защото в противен случай X ще се окаже крайно обединение от неприводими многообразия. За определеност да предположим, че X_1 не е крайно обединение на неприводими многообразия. Повтаряйки горното разсъждение получаваме представяне $X_1 = X_2 \cup X'_2$ в обединение на

собствени подмногообразия X_2

$\text{varsubsetneq} X_1$ и $X'_2 \subsetneq X_1$, така че X_2 не се представя като крайно обединение от неприводими многообразия. Продължавайки по същия начин получаваме безкрайна строго намаляваща редица

$$X \supseteq X_1 \supseteq X_2 \supseteq \dots \supseteq X_n \supseteq X_{n+1} \supseteq \dots$$

от афинни многообразия в k^n . Това противоречи на Лема 18.18 и доказва, че всяко афинно многообразие се разлага в крайно обединение от свои неприводими подмногообразия, Q.E.D.

За да имаме единственост на разлагането на афинно многообразие в крайно обединение на неприводими подмногообразия, трябва да се ограничим с така наречените минимални разлагания в обединение на неприводими подмногообразия.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ 18.20. *Разлагането $X = X_1 \cup \dots \cup X_m$ на афинно многообразие $X \subseteq k^n$ в крайно обединение от неприводими многообразия $X_i \subseteq k^n$ се нарича минимално, ако $X_i \not\subseteq X_j$ за всички $i \neq j$.*

ТВЪРДЕНИЕ 18.21. *Всяко афинно многообразие $X \subseteq k^n$ има минимално разлагане $X = X_1 \cup \dots \cup X_m$ в крайно обединение от неприводими многообразия $X_i \subseteq k^n$.*

Всеки две минимални разлагания $X = X_1 \cup \dots \cup X_m = Y_1 \cup \dots \cup Y_l$ в крайни обединения от неприводими подмногообразия $X_i \subseteq k^n$ или $Y_j \subseteq k^n$ съвпадат, т.е. $m = l$ и съществува пермутация $\sigma \in S_m$, така че $X_i = Y_{\sigma(i)}$ за всички $1 \leq i \leq m$.

Доказателство: Ако $X = X_1 \cup \dots \cup X_s$ е произволно разлагане на афинното многообразие X в крайно обединение от неприводими многообразия X_i , то за всяка двойка индекси $1 \leq i \neq j \leq s$ с $X_i \subseteq X_j$ изпускаме X_i и отново получаваме разлагане на X в крайно обединение от неприводими многообразия. Двойките индекси $1 \leq i \neq j \leq s$ са краен брой, така че след евентуално изпускане на краен брой X_i получаваме минимално разлагане $X = X_1 \cup \dots \cup X_m$, $m \leq s$ в обединение на краен брой неприводими многообразия X_j . Нека $X = X_1 \cup \dots \cup X_m$ и $X = Y_1 \cup \dots \cup Y_l$ са две минимални разлагания на X в обединение от неприводими многообразия X_i или Y_j . Тогава

$$X_i = X_i \cap X = X_i \cap (Y_1 \cup \dots \cup Y_l) = (X_i \cap Y_1) \cup \dots \cup (X_i \cap Y_l)$$

за неприводимото многообразие X_i изисква $X_i = X_i \cap Y_{j(i)}$ за някое $1 \leq j(i) \leq l$. С други думи, $X_i \subseteq Y_{j(i)}$. Разменяйки ролите на двете разлагания, прилагаме горното разсъждение и получаваме $Y_{j(i)} \subseteq X_{k(j(i))}$ за някое $1 \leq k(j(i)) \leq m$. Сега $X_i \subseteq Y_{j(i)} \subseteq X_{k(j(i))}$ води до $X_i \subseteq X_{k(j(i))}$, откъдето $k(j(i)) = i$ съгласно минималността на $X = X_1 \cup \dots \cup X_m$. Още повече, $X_i \subseteq Y_{j(i)} \subseteq X_i$ изисква $X_i = Y_{j(i)}$. Доколкото неприводимите многообразия $X_1, \dots, X_m$ от минималното разлагане $X = X_1 \cup \dots \cup X_m$ са различни, оттук следва $m \leq l$. Аналогично получаваме $l \leq m$, откъдето и $m = l$. Сега различните помежду си неприводими многообразия $X_1, \dots, X_m$ съвпадат, съответно, с различните помежду си неприводими многообразия $Y_{j(1)}, \dots, Y_{j(m)}$, така че $(j(1), \dots, j(m))$ е пермутация на $(1, \dots, m)$, Q.E.D.

В светлината на съответствието между афинни многообразия над алгебрично затворено поле и радикалните полиномиални идеали получаваме следното

СЛЕДСТВИЕ 18.22. *Ако k е алгебрично затворено поле, то всеки радикален идеал $r(J) = J \triangleleft k[x_1, \dots, x_n]$ има единствено представяне*

$$J = P_1 \cap \dots \cap P_m$$

като крайно сечение на прости идеали $P_i \triangleleft k[x_1, \dots, x_n]$ с $P_i \not\subseteq P_j$ за всички $1 \leq i \neq j \leq m$.

Доказателство: Съгласно Твърдение 18.21, афинното многообразие $V(J) \subseteq k^n$ има единствено минимално разлагане

$$V(J) = X_1 \cup \dots \cup X_m$$

в обединение от неприводими многообразия X_i . С индукция по m , Лема 18.4 дава $I(X_1 \cup \dots \cup X_m) = I(X_1) \cap \dots \cap I(X_m)$. За $m = 1$ няма какво да се доказва. Ако допуснем, че $I(X_1 \cup \dots \cup X_{m-1}) = I(X_1) \cap \dots \cap I(X_{m-1})$, то $I(X_1 \cup \dots \cup X_{m-1} \cup X_m) = I(X_1 \cup \dots \cup X_{m-1}) \cap I(X_m) = I(X_1) \cap \dots \cap I(X_{m-1}) \cap I(X_m)$. Комбинирайки с Торемата на Хилберт за нулите получаваме

$$J = r(J) = IV(J) = I(X_1 \cup \dots \cup X_m) = I(X_1) \cap \dots \cap I(X_m).$$

Следствие 18.17 гарантира простотата на идеалите $P_i := I(X_i)$. Още повече, допускането $I(X_i) = P_i \subseteq P_j = I(X_j)$ за $1 \leq i \neq j \leq m$ води до $X_i = VI(X_i) \supseteq VI(X_j) = X_j$, което противоречи на минималността на разлагането $V(J) = X_1 \cup \dots \cup X_m$ и доказва минималността на представянето $J = P_1 \cap \dots \cap P_m$. Ако $J = P_1 \cap \dots \cap P_m$ и $J = Q_1 \cap \dots \cap Q_l$ са две минимални представяния в сеченията от прости идеали, то с индукция по m получаваме, че $V(P_1 \cap \dots \cap P_m) = V(P_1) \cup \dots \cup V(P_m)$. Базата на индукцията за $m = 1$ е ясна. Допускането $V(P_1 \cap \dots \cap P_{m-1}) = V(P_1) \cup \dots \cup V(P_{m-1})$ води до $V(P_1 \cap \dots \cap P_{m-1} \cap P_m) = V(P_1 \cap \dots \cap P_{m-1}) \cup V(P_m) = V(P_1) \cup \dots \cup V(P_{m-1}) \cup V(P_m)$ съгласно Лема 18.10. В резултат получаваме $V(J) = V(P_1) \cup \dots \cup V(P_m)$ и $V(J) = V(Q_1) \cup \dots \cup V(Q_l)$, където $V(P_j) \subseteq k^n$ и $V(Q_j) \subseteq k^n$ са неприводими съгласно Следствие 18.17. Още повече, допускането $V(P_i) \subseteq V(P_j)$ за $1 \leq i \neq j \leq m$ дава

$$P_i = r(P_i) = IV(P_i) \supseteq IV(P_j) = r(P_j) = P_j$$

след прилагане на Торемата на Хилберт за нулите. Следователно минималните представяния $V(J) = V(P_1) \cup \dots \cup V(P_m)$ и $V(J) = V(Q_1) \cup \dots \cup V(Q_l)$ съвпадат. С други думи, $m = l$ и съществува пермутация $\sigma \in S_m$, така че $V(P_i) = V(Q_{\sigma(i)})$ за $\forall 1 \leq i \leq m$. Оттук Торемата на Хилберт за нулите дава

$$P_i = r(P_i) = IV(P_i) = IV(Q_{\sigma(i)}) = r(Q_{\sigma(i)}) = Q_{\sigma(i)}$$

съгласно радикалността на простите идеали. Това доказва единствеността на минималното представяне $J = P_1 \cap \dots \cap P_m$ на радикален идеал $J \triangleleft k[x_1, \dots, x_n]$ като крайно сечение на прости полиномиални идеали, Q.E.D.